

ACORD 115/2014, de 17 de setembre, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya

Sobre una entrevista al senyor Manuel Cruz i una edició de la secció "El comentari de l'Empar Moliner" al programa *Els matins* (TV3) els dies 9 i 10 d'abril de 2014

Fets

1. Amb data 14 d'abril de 2014 van tenir entrada al Consell de l'Audiovisual de Catalunya (en endavant, CAC) tres queixes (referències números 24/2014, 25/2014 i 26/2014) en relació amb l'entrevista al senyor Manuel Cruz, catedràtic de filosofia de la Universitat de Barcelona, a l'espai *Els matins* de 9 d'abril de 2014 i en relació amb la secció "El comentari de l'Empar Moliner" del 10 d'abril del mateix programa.

2. En relació amb l'entrevista al senyor Manuel Cruz, les queixes afirmen l'existència "d'elements de pressió [...] utilitzats a bastament", que la persona que presenta la queixa relaciona amb les "afirmacions que el catedràtic va fer sobre la manca de neutralitat dels informatius de TV3", com ara:

- "La imatge del convidat i de la portada del llibre [amb referència a l'obra de Manuel Cruz *Una comunidad ensimismada*] van estar acompanyats en tot moment per escenes insistentment de mobilització nacionalista radical amb profusió de banderes estelades" (queixa 24) i de "la via catalana a la independència" (queixa 25).
- La presència "d'un inquietant carrusel en el *baseline* de la pantalla d'imatges extremistes amb una presència significativa dels que simplement contenien crides a la desobediència i a accions unilaterals no emparades per la legalitat" (queixa 24). La queixa 25 esmenta la presència de "comentaris crítics amb la seva intervenció" de manera simultània a l'entrevista.
- Els "comentaris agressius i despectius dels tertulians Gemma Aguilar i Xavier Grasset" (queixa 25) o les "interrupcions entre infantils i ridícules dels tertulians Grasset i Aguilar, permeses i fins i tot estimulades per la presentadora, referides al fet que la presentació del llibre de Cruz s'havia fet a Blanquerna" (queixa 24).

3. En relació amb la secció "El comentari de l'Empar Moliner" del 10 d'abril, les queixes afirmen que Manuel Cruz "va ser objecte d'una mofa impresentable i injustificable [...] en una televisió pública" (queixa 24) i que "no es pot considerar de cap manera un simple exercici de la llibertat d'expressió d'una col·laboradora de TV3", atès que la utilització de "materials procedents de l'edició d'*Els matins* [...] no podien ser utilitzats per una simple col·laboradora de la cadena sense la cooperació activa dels professionals de la mateixa" (queixa 24). Igualment, segons l'escrit, la burla es va fer "sense donar-li [al senyor Manuel Cruz] opció de defensar-se o contraargumentar" i va exhibir, segons la queixa 26, "lo que en filosofia se denomina *falacia ad hominem*, es decir, crítica gruesa y personal, sin entrar en un debate argumentativo serio".

Informe d'Anàlisi de continguts

A l'efecte de valorar el contingut dels programes objecte de queixa, l'Àrea de Continguts del Consell, en data 23 de juliol, va elaborar l'Informe 33/2014, en el qual identifica la

tipologia del programa *Els matins* com un magazín que inclou entrevistes, debats, tertúlies, seccions d'informació i d'entreteniment i serveis.

El programa s'emet cada matí, de dilluns a divendres, i té una durada aproximada de 6 hores, de les 8 a les 14 hores. *Els matins* s'articula en dues parts diferenciades. Un primer bloc, de 8 a 11 hores, dedicat a la informació d'actualitat, presentat per Lídia Heredia, i una segona part, fins a les 14 hores, conduïda per Helena Garcia Melero, integrada per un magazín amb continguts vinculats a l'entreteniment, així com a temes socials i de denúncia.

El mateix informe observa que:

- El senyor Manuel Cruz, presentat com a catedràtic de filosofia contemporània de la Universitat de Barcelona, és entrevistat amb motiu de la publicació del seu llibre *Una comunidad ensimismada*, un recull d'articles periodístics sobre l'actualitat.
- El senyor Manuel Cruz s'integra en la tertúlia habitual que emet el programa *Els matins* entorn de les 9.10 hores. El 9 d'abril hi intervenen els col·laboradors habituals del programa següents: Joan Majó, president del Cercle del Coneixement i membre del Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica i el Creixement (CAREC); Xavier Gaset, periodista; Vicenç Villatoro, escriptor i periodista; Gemma Aguilera, periodista, i Albert Sáez, periodista i director adjunt d'*El Periódico*.
- El programa demana la participació de les persones teleespectadores per donar la seva resposta a la "pregunta del dia", que en aquesta edició és: "El debat al Congrés, tanca la via del diàleg?"
- La tertúlia dona pas en diferents moments (entre les 9.19 i les 10.10 hores) a entrevistes en directe des del Parlament, de prop de 5 minuts de durada, de diputats i diputades de les set forces amb representació a la cambra. L'objectiu de les entrevistes és valorar el debat al Congrés dels Diputats sobre la petició del Parlament per tal que li sigui traspassada la competència per celebrar una consulta sobre el futur polític de Catalunya, essent les persones entrevistades per ordre d'intervenció: Enric Millo (PPC); David Fernández (CUP); Dolors Camats (ICV-EUiA); Gemma Calvet (ERC); Maurici Lucena (PSC); Mercè Jou (CiU), i Carina Mejías (C's).
- El senyor Manuel Cruz s'incorpora a la tertúlia a les 10.10 hores, tot i que les seves intervencions comencen a les 10.14 hores, un cop finalitzada l'entrevista a la senyora Carina Mejías. La durada de l'entrevista és de 35 minuts i 18 segons.
- A partir de la presentació del llibre *La comunidad ensimismada*, l'entrevista i la tertúlia en la qual es desenvolupa s'ocupa dels temes següent:
 - El contingut del llibre i la vigència, atès que recull articles des del 2004.
 - La situació dels posicionaments i de les persones federalistes, que Albert Sáez, citant Manuel Cruz, qualifica "d'arraconats", en el debat polític sobre les relacions entre Catalunya i l'Estat.
 - La neutralitat o la parcialitat dels mitjans públics i privats de comunicació audiovisual i, particularment, dels de la CCMA.
 - La vigència d'un projecte federal per a l'Estat o no davant els posicionaments independentistes formulats des de Catalunya.
 - L'oportunitat de fer una consulta o no sobre el futur polític de Catalunya.

En relació amb l'entrevista al senyor Manuel Cruz, en el programa *Els matins* de TV3 del 9 d'abril de 2014, l'Informe 33/2014 conclou el següent:

- Les persones que participen en la tertúlia i la persona entrevistada expressen la seva opinió en relació amb diferents temes d'actualitat i la contraposen a la de la resta de persones que hi participen.
- No es pot deduir la presència "d'elements de pressió" en la tertúlia en contra del senyor Manuel Cruz.
- L'actitud de la conductora del programa compleix amb allò que estableix el *Llibre d'estil* de la CCMA, pel que fa al tractament de les entrevistes.

En relació amb les referències al senyor Manuel Cruz en la secció "El comentari d'Empar Moliner" del programa *Els matins* del 10 d'abril de 2014, l'Informe 33/2014 conclou el següent:

- L'objecte de les referències és una persona en funció d'un paper polític (articulista d'actualitat i vicepresident d'una associació classificada com a política), és a dir, un subjecte que forma part de l'esfera pública.
- Són continguts humorístics que es poden qualificar com a sàtira política.

Consideracions Jurídiques

Vist l'informe de l'Àrea Jurídica, que es reproduïx en les seves parts necessàries.

"[...]"

Consideracions Jurídiques

Primera. Objecte i marc normatiu

L'article 3 de la Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya (LCA) garanteix l'exercici legítim dels drets fonamentals a la llibertat d'expressió i d'informació en el marc de la comunicació audiovisual, a la vegada que l'article 8 de la mateixa llei estableix com a principi i valor essencial en l'exercici de l'activitat vinculada a la comunicació audiovisual "la protecció dels drets fonamentals". En el mateix sentit, l'article 80 de la LCA, regulador dels principis bàsics de la regulació dels continguts audiovisuals, determina que "en el marc de l'exercici legítim dels drets fonamentals de llibertat d'expressió i d'informació, la realització d'activitats de comunicació audiovisual se sotmet als límits següents: a) Respectar la dignitat, com a tret essencial de la personalitat humana. [...] d) Respectar els drets de les persones reconeguts per la Constitució espanyola, d'una manera particular els drets fonamentals a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge. [...]".

La Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA (CCMA) és el prestador del servei públic audiovisual de la Generalitat i TV3 és la denominació comercial d'un dels seus programes (de televisió). En aquest sentit, l'apartat 1 de l'article 26 de la LCA disposa que la missió principal del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat de Catalunya és oferir als ciutadans de Catalunya un conjunt de continguts "[...] orientats a la satisfacció de llurs necessitats democràtiques, socials, educatives i culturals, garantint de manera particular l'accés [...] a una oferta d'entreteniment de qualitat [...]". A aquest efecte "[...] s'han d'emprar tots els llenguatges, els formats i els gèneres propis de la comunicació audiovisual que resultin més adequats en cada cas [...]", entre els quals, d'acord amb la lletra b) l'apartat 3 del mateix article, hi figura "el coneixement i el respecte

a diverses opcions i manifestacions polítiques, socials, lingüístiques, culturals i religioses presents al territori de Catalunya" [...]"

D'altra banda, cal prendre en consideració allò que estableix el *Llibre d'estil* de la CCMA, que es defineix com el document que recull les directrius i les recomanacions que guien i orienten amb la finalitat de constituir un marc a partir del qual es puguin resoldre qüestions deontològiques i relatives als continguts. El *Llibre d'estil* s'estructura en una Guia editorial, un Manual d'ús i unes previsions determinades relatives a la utilització de la llengua.

En aquest sentit, el punt 1.1.6.2 del *Manual d'ús*, relatiu al tractament de les entrevistes indica:

"Deixem que la persona entrevistada s'expressi amb comoditat. Per a l'audiència, són interessants els seus arguments, idees i opinions, no pas els nostres. Només la interrompem si considerem que ens contesta amb evasives o fa respostes llargues i incomprensibles."

I el punt 1.1.6.4 assenyala el paper que ha de tenir la persona que condueix les tertúlies:

"La persona que dirigeix una tertúlia s'esforça perquè els participants respectin els torns de paraula i exposin amb claredat la seva opinió i les seves reflexions, i no pren partit per cap de les parts ni s'hi identifica. Dinamitza el diàleg, ofereix arguments i introdueix dades objectives sobre el tema del qual es parla, sense donar la seva opinió."

"És responsabilitat de la persona que condueix la tertúlia que els participants tinguin en tot moment un comportament respectuós i que l'exposició de les seves idees no sigui insultant o contrària als valors de la convivència."

A l'últim, el punt 2.1.3.5.2.3 estableix, pel que fa als continguts d'humor, les previsions següents:

"L'humor, en totes les seves manifestacions, és present en l'oferta dels nostres mitjans. Des del més innocent fins al més àcid i des de la ironia subtil fins a la paròdia o la sàtira, l'humor, amb les diferents formes que adopta, constitueix un dels eixos de la programació d'entreteniment. La mirada humorística pot ajudar a entendre i a interpretar la realitat.

Protegim la llibertat de creació artística en què es basen els espais d'humor, amb els únics límits que la legalitat estableix per a la llibertat d'expressió.

No ens riem de persones en situació de debilitat.

No utilitzem imatges de persones en un context i amb un objectiu clarament diferent de l'exposat en el moment d'obtenir-les, tret que la persona afectada hi consenti.

No elaborem ni difonem continguts humorístics basats en la vida privada de les persones [...]"

Segona . Sobre el compliment de les missions de servei públic i del *Llibre d'estil* de la CCMA en l'entrevista al senyor Manuel Cruz i en una edició de la secció "El comentari de l'Empar Moliner" del programa *Els matins* (TV3) els dies 9 i 10 d'abril.

1. Pantalla dividida durant l'entrevista al senyor Manuel Cruz en el programa *El matins* del 9 d'abril.

El contingut de l'entrevista es va realitzar entorn de la presentació del llibre del senyor Manuel Cruz, que recull tot un seguit d'articles periodístics sobre l'actualitat política, en un format obert en què també poden intervenir la resta de contertulians per manifestar opinions o punts de vista diferents de les reflexions de l'entrevistat sobre un tema que pot ferir susceptibilitats, com és el debat sobre la idoneïtat/revisió/canvi del sistema d'organització territorial actual. Així mateix, abans de l'entrevista i durant la tertúlia, es va donar pas a fins a 7 membres de partits o formacions polítiques amb representació al Parlament de Catalunya perquè valoressin el debat al Congrés dels Diputats del dia abans i la petició de la cambra catalana per tal que li sigui traspasada la competència per celebrar una consulta sobre el futur polític de Catalunya.

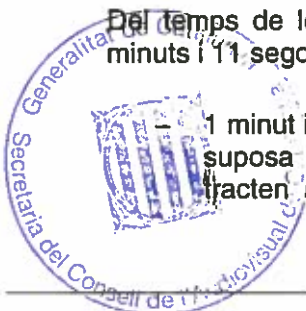
De l'Informe 33/2014 se'n desprèn que a partir del minut 10.16, el senyor Manuel Cruz realitza, entre d'altres, les consideracions següents: "Aquesta situació política és que és tan canviant"; i "hi ha moltíssima gent i jo crec que a tots ens passa, que ens comenten: escolta'm, és que uf, estem sempre amb el procés, sempre amb el procés, sempre amb el procés. I clar, això és una cosa que d'alguna manera està en l'ambient, està en l'ambient, aquest *ensimismamiento*. I en aquest *ensimismamiento* la gent federalista dintre de Catalunya". Tot seguit s'insereixen imatges a la pantalla dividida de manifestacions de caire independentista amb banderes estelades i altres símbols independentistes. Durant la projecció d'aquestes imatges, el senyor Manuel Cruz també fa al·lusió al paper dels federalistes en el darrer any i mig. Després, tant el senyor Xavier Graset com l'entrevistat mateix assenyalen que posicions polítiques contraposades es retroalimenten.

A partir del minut 10.18, quan s'aborda el tema de la publicació del llibre *La comunidad ensimismada*, les imatges que apareixen són de la coberta del llibre. Al minut 10.50, quan es llegeixen missatges de l'audiència i es conversa amb una teleespectadora per conèixer la seva opinió sobre el debat al Congrés dels Diputats del dia abans, els recursos que apareixen són imatges de la sessió esmentada. Finalment, quan cada tertúlia fa referència de forma positiva o negativa a un fet o a un personatge, es presenten en la pantalla dividida imatges d'allò a què es fa referència.

Així mateix, es desprèn de l'informe de referència que les imatges incloses en la pantalla dividida relatives a manifestacions amb banderes estelades i altres símbols independentistes que conté l'entrevista al senyor Manuel Cruz, tenen una durada de 2 minuts i 11 segons, dels 35 minuts i 18 segons de la seva durada total, fet que suposa en temps d'emissió el 6,2% de l'entrevista, i que les imatges de fons del plató corresponen sempre a la coberta del llibre o a ciutats de Catalunya.

Del temps de les imatges de la pantalla dividida objecte de queixa –d'un total de 2 minuts i 11 segons–, l'Informe 33/2014 en realitza les següents conclusions:

– 1 minut i 45 segons corresponen a la intervenció del senyor Manuel Cruz (fet que suposa el 5% del temps total de l'entrevista). Els temes que conversa que es tracten són el federalisme com a opció política; l'increment de la presència

- pública d'aquesta opció, i el reforç mutu que provoquen certs posicionaments polítics oposats.
- 22 segons, a la intervenció del senyor Xavier Graset, periodista. El tema de conversa que es tracta és que el debat al Congrés del Diputats va alimentar els discursos polítics més oposats.
- 4 segons, a la presentadora, la senyora Lúdia Heredia, mentre realitzava la tasca moderadora del debat.

En vista d'aquesta distribució del temps de la pantalla dividida i de la temàtica de la intervenció, l'Informe 33/2014 conclou que "l'emissió d'aquestes imatges guarda relació directa amb el tema de conversa dels intervinents: el model d'organització territorial."

D'acord amb el context on s'insereixen les imatges en la pantalla dividida objecte de la queixa, hem de concloure que tenen la finalitat de complementar/contextualitzar les respostes/reflexions del senyor Cruz en el seu posicionament, en què mostra les seves reserves al procés sobiranista que actualment gravita en l'entorn polític i social de Catalunya. Les imatges fan al·lusió en tot moment als temes que s'aborden, això fa que l'emissió d'aquests missatges no suposi una vulneració de la normativa que regula el servei públic audiovisual competència de la Generalitat.

És per això, que no s'observa la presència "d'elements de pressió" contra el senyor Manuel Cruz en relació amb la utilització de l'ús de la pantalla dividida.

2. Sobreimpressions de missatges de persones teleespectadores durant l'entrevista al senyor Manuel Cruz en el programa *El matins* del 9 d'abril

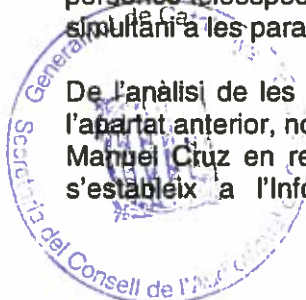
El programa *Els matins* planteja en cada emissió "La pregunta del dia" i es convida les persones teleespectadores a respondre-la mitjançant correu electrònic o trucades telefòniques. En l'emissió del 9 d'abril es demana a l'audiència la resposta a la pregunta "El debat al Congrés, tanca la via del diàleg?"

En aquest sentit, l'Informe 33/2014 indica que en el decurs de l'entrevista el senyor Manuel Cruz hi apareixen, sobreimpressos, 29 missatges de persones teleespectadores que responen a la pregunta del dia, dels quals, 12 són simultanis totalment o parcialment a les intervencions de l'entrevistat, s'insereixen en els moments del discurs i fan referència a:

- el contingut del llibre (5 missatges),
- el marc temporal de referència necessari per a l'anàlisi del procés sobiranista (5 missatges),
- els posicionaments federalistes dels diferents partits polítics a Catalunya (1 missatge), i
- la neutralitat dels mitjans públics a Catalunya (1 missatge).

Pel que fa al contingut dels missatges, tots expressen les opinions polítiques de persones teleespectadores i responen a la pregunta del dia. El 41,4% dels missatges és simultani a les paraules de l'entrevistat.

De l'anàlisi de les sobreimpressions dels missatges en el mateix sentit que assenyala l'apartat anterior, no se'n pot deduir la presència "d'elements de pressió" contra el senyor Manuel Cruz en relació amb la inclusió de missatges de participació, atès que, com s'estableix a l'Informe de continguts, són tècniques utilitzades habitualment pel

programa. Els missatges sobreimpresos de participació de les persones telespectadores expressen les opinions polítiques de les persones en resposta a la pregunta del dia i no contenen cap al·lusió explícita al senyor Manuel Cruz, per tant, l'emissió d'aquests missatges no suposa una vulneració de la normativa que regula el servei públic audiovisual competència de la Generalitat.

3. Interpel·lacions directes per part de les persones tertulianes al senyor Manuel Cruz durant l'entrevista al programa *Els matins* del 9 d'abril

D'acord amb l'Informe 33/2014, el senyor Manuel Cruz és objecte de 6 interpel·lacions directes per part de les persones tertulianes:

- Albert Sáez qüestiona la tesi de l'arraconament del federalisme de Manuel Cruz.
- Gemma Aguilera li demana aclariments sobre "l'aïllament" dels federalistes.
- Gemma Aguilera es mostra en desacord amb l'afirmació de Manuel Cruz de la manca de pluralisme dels mitjans audiovisuals públics de la Generalitat.
- Albert Sáez exposa el seu desacord amb la metàfora de l'espiral del silenci utilitzada per Manuel Cruz.
- Xavier Graset contraposa la denúncia "d'arraconament" dels federalistes que fa Manuel Cruz amb la presentació del seu llibre a l'espai Blanquerna de la Generalitat de Catalunya a Madrid.
- Xavier Graset li planteja si no creu que des de l'Estat es contraposa una "sordesa" cap a Catalunya a l'"entotsolament" de què parla en el seu llibre.

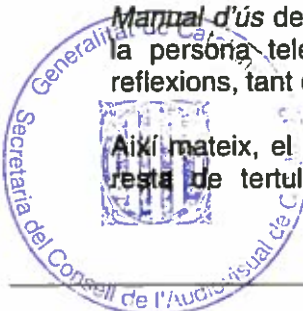
Així mateix, pel que fa al to de les intervencions, l'anàlisi efectuada a l'Informe 33/2014 conclou que "en cap moment la persona entrevistada manifesta explícitament el seu desgrat amb el contingut ni amb el to de les intervencions de la resta de persones tertulianes ni de la conductora de l'espai. Ni s'aprecien tampoc continguts ni formes insultants per al senyor Manuel Cruz per part de la resta de persones que hi apareixen."

En relació amb el posicionament de la conductora de l'espai, cal posar en relleu que en cap moment manifesta acord o desacord respecte de les opinions de les persones tertulianes i, en aquest sentit, l'Informe 33/2014 exposa que només intervé per conduir l'entrevista formulant preguntes i per puntualitzar que:

- els professionals de la CCMA no han argumentat favorablement una suposada parcialitat dels mitjans de la CCMA sobre la base d'una hipotètica existència d'altres mitjans contraris a posicionaments polítics no nacionalistes o independentistes, i que
- en la mateixa edició d'*Els matins* del 9 d'abril s'hi van entrevistar representants de tots els grups parlamentaris.

Per tant, segons els fets descrits, hem de concloure que no s'observa tampoc cap incompliment respecte de les previsions incloses als punts 1.1.6.2 (tractament de les entrevistes) i 1.1.6.4 (paper que ha de tenir la persona que condueix les tertúlies) del Manual d'ús de la CCMA, atès que la persona entrevistada s'expressa amb comoditat i la persona telespectadora percep amb claredat les respostes, les opinions o les reflexions, tant del senyor Manuel Cruz, com dels de la resta de tertulians.

Així mateix, el desenvolupament de l'entrevista, juntament amb les intervencions de la resta de tertulians, és respectuosa en tot moment i no s'hi aprecia la presència

“d’elements de pressió” contra el senyor Manuel Cruz en relació amb la utilització de l’ús de la pantalla dividida.

4. Referències al senyor Manuel Cruz en la secció “El comentari de l’Empar Moliner” a *Els matins* del 10 d’abril

Les expressions en relació amb el senyor Manuel Cruz, tant pel que fa a la tipologia del contingut com al format d’emissió, s’han de contextualitzar en la secció de l’escriptora i col·laboradora habitual del programa Empar Moliner, titulada “El comentari de l’Empar Moliner”, que es caracteritza per fer un apunt humorístic de temes d’actualitat o del mateix programa *Els matins*.

Entre les seccions dedicades a moments d’altres edicions del programa *Els matins*, Empar Moliner realitza el que anomena la subsecció “Tertulians”, on comenta diferents aspectes de les tertúlies del programa i de les persones que hi participen. Altres edicions s’han ocupat de certes expressions verbals de Juan José López Burniol (5 de març) i de Joan B. Culla (10 de març), de la manera de rascar-se de Joan Queralt (26 de març) o de les *autocites* de tertulians com ara Antoni Puigvert (11 d’abril).

L’Informe 33/2014 qualifica les referències al senyor Manuel Cruz com a continguts humorístics, i per tant satírics, tal com es desprèn, en una valoració conjunta, del format de la secció, del llenguatge verbal emprat (el to i els termes col·loquials com *autobombo*, *estic erotitzada* o la traducció de l’anglès del nom d’un membre de l’equip del programa), del llenguatge no verbal (amb gestos exagerats per part de la presentadora) i dels recursos que acompanyen les imatges i n’emfatitzen el caràcter còmic (música, càmera lenta, etc.), és a dir, no hi ha, per tant, possibilitat de confusió sobre el propòsit comunicatiu de les referències analitzades, ni pel context ni pel format audiovisual d’emissió. El gag es relaciona, a més, amb un tema d’actualitat, l’entrevista al senyor Manuel Cruz del dia abans al programa *Els matins* en la qual presenta el seu darrer llibre.

El mateix informe constata que la locució de la secció “El comentari de l’Empar Moliner” del 10 d’abril fa diverses referències al senyor Manuel Cruz derivades de l’entrevista del dia abans. Segons Empar Moliner:

- Manuel Cruz pertany a un nou tipus de tertulià que va a TV3 a denunciar que TV3 no el convida.
- Manuel Cruz no va donar l’exemple de poc pluralisme dels teletinformatius de TV3 per por que no se’l convidés més.
- Manuel Cruz va tenir un moment “d’autobombo” quan va dir com li agraden els articles que ell mateix escriu.

Aquestes afirmacions s’acompanyen de quatre vídeos amb extractes de l’entrevista del dia abans.

A l’efecte de l’anàlisi, la Sentència del Tribunal Suprem del 25 de febrer de 2013 constata que “[...] la libertad de expresión, según su propia naturaleza, comprende la crítica de la conducta de otro, aun cuando sea desabrida y pueda molestar, inquietar o disgustar a áquel contra quien se dirige [...]”.

En aquest sentit, jurisprudència reiterada del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) ha definit la sàtira com “una forma d’expressió artística i crítica social que amb un

contingut inherent d'exageració i distorsió de la realitat persegueix, naturalment, la provocació i la agitació" (SSTEDH Vereinigung Bildender Künstler c. Àustria, de 25 gener de 2007 i Alves da Silva c. Portugal, de 20 d'octubre de 2009).

I és que, efectivament, com ha assenyalat el TS (per a totes, per citar les més recents, a les sentències de 29 de desembre de 2010; 20 de juliol de 2011; i 17 de desembre de 2012) "[...] el tractament humorístic o sarcàstic dels esdeveniments que interessen a la societat constitueix una forma de comunicació i crítica dels mateixos que està lligada a l'exercici de la llibertat d'expressió, com a forma de comunicació d'idees o opinions i inclús a la llibertat d'informació, en la mesura en què el tractament humorístic pot constituir una forma de transmetre el coneixement de determinats esdeveniments buscant l'atenció sobre aspectes de ser susceptibles de ser destacats mitjançant la ironia, el sarcasme o la burla [...]".

En aquest sentit, en relació amb l'objecte de les referències que realitza la senyora Empar Moliner sobre el senyor Manuel Cruz, cal observar que es tracta d'un subjecte que desenvolupa un rol que pertany a l'esfera pública, atès que:

- L'objecte i els continguts de l'entrevista tenen relació amb la vida pública de Manuel Cruz: la publicació d'un llibre que reflecteix el seu posicionament polític federalista i d'esquerres.
- Manuel Cruz desenvolupa una activitat política com a persona que manifesta públicament la seva adscripció a una associació amb finalitats polítiques.

A aquest efecte, cal esmentar la Sentència 96/2014, de 5 de maig, del Jutjat de Primera Instància núm. 22 de Barcelona, en el sentit que "[...] los personajes públicos o dedicados a actividades que persiguen notoriedad pública aceptan voluntariamente el riesgo de que sus derechos subjetivos de personalidad resulten afectados por críticas, opiniones o revelaciones adversas", per la qual cosa, atesa l'activitat pública del senyor Manuel Cruz, l'escriptor és susceptible de rebre comentaris satírics.

I és en aquest context que la caricatura constitueix una de les vies més freqüents d'expressar, mitjançant la burla i la ironia, crítiques socials o polítiques que, com a element de participació i de control públic, resulten imprescindibles en qualsevol sistema democràtic i coadjuven a la formació i a l'existència d'una institució política fonamental, que és l'opinió pública lliure, lligada indissolublement amb el pluralisme polític, com a valor fonamental i requisit del funcionament de l'Estat democràtic (així es desprèn, entre d'altres, de les SSTC 12/1982 i 23/2010). No s'ha observat, però, cap missatge o locució que interfereixi en la reputació personal del senyor Manuel Cruz, entesa com l'apreciació que els altres poden tenir d'una persona, amb independència dels seus desitjos, que impedeixi, com ha assenyalat la STC 216/2006, de 3 de juliol, "[...] la difusión de expresiones o mensajes insultantes, insidias infamantes o vejaciones que provoquen objetivamente el descrédito de aquella [...]".

[...]".

Consideracions de caràcter general

Al marge de les observacions anteriors, aquest Consell creu oportú efectuar les reflexions, de caràcter general, següents:

En primer lloc, vol posar de manifest el risc que, des del punt de vista de la sintaxi audiovisual, pot comportar l'ús d'imatges de recurs en els espais d'opinió. La imprevisibilitat del curs de les converses en entrevistes o tertúlies fa que en algun

moment pugui donar-se una concordança imperfecta entre les declaracions dels convidats i les imatges insertades, amb resultats que poden donar lloc a equívocs o alenar les suspicàcies.

I, en segon lloc, pel que fa a les referències de l'endemà al senyor Manuel Cruz, el fet que es donin en un subespai anomenat "tertulians", pot suscitar dubtes sobre la conveniència d'incloure-les, atès que és diferent la condició de participant regular en una tertúlia que la de convidat a participar en una entrevista, per més que aquesta es desenvolupi de forma coral en el marc d'una tertúlia.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 3 vots a favor, 3 vots en contra amb 1 vot particular i el vot de qualitat del president, el següent

ACORD

1. Constatar que en l'entrevista realitzada al senyor Manuel Cruz i en l'edició de la secció "El comentari de l'Empar Moliner" al programa *Els matins* (TV3) els dies 9 i 10 d'abril, no s'hi ha produït una vulneració de la normativa que regula el servei públic audiovisual competència de la Generalitat, com tampoc no s'han vulnerat les previsions del *Manual d'estil* de la CCMA.
2. Notificar aquest Acord al prestador de serveis de comunicació audiovisual Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, SA, i a les persones que han presentat la queixa.

Barcelona, 17 de setembre de 2014

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari